

บทที่ 4

การกำเนิดจักรวาล

โลก และมนุษย์

เนื้อหาบทที่ 4

การกำเนิดจักรวาล โลก และมนุษย์

4.1 ความยาวนานในการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาล

4.2 หน่วยวัดเวลาของจักรวาล

4.2.1 อายุกับ

4.2.2 อันตรกัป

4.2.3 อสงไขยกับ

4.2.4 มหากัป

4.3 ความเชื่อเรื่องกำเนิดโลก

4.3.1 ความเชื่อโดยทั่วไปและข้อสันนิษฐานทางวิทยาศาสตร์

4.4 กำเนิดจักรวาล โลก และมนุษย์ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนา

4.4.1 ปฐมเหตุที่ทรงแสดง

4.4.2 หลักในการพิจารณาก่อนเชื่อ

4.4.3 การอุบัติขึ้นของจักรวาล โลก มนุษย์ และสรรพสิ่ง

1. จักรวาล และโลก มีการเกิดขึ้นและถูกทำลายมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน ในแต่ละช่วงเวลาของการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปนั้น มีระยะเวลาที่ยาวนานมาก ไม่สามารถกำหนดนับได้ เป็นร้อยปี พันปี หมื่นปี แสนปี หรือล้านปี แต่นานกว่านั้นมาก อย่างไรก็ตาม พอจะอธิบายวงจรการเกิดขึ้นของโลกได้ว่า เริ่มจากเมื่อโลกถูกไฟเผาผลาญไปหมดสิ้นแล้ว ในท้องจักรวาลไม่มีสิ่งใดๆ เลย เป็นอากาศที่ว่างเปล่า ต่อมา มีฝนตกลงมาจนท่วมทั่วท้องจักรวาล แล้วระดับน้ำได้ลดลงเรื่อยๆ ทำให้ที่ตั้งของภพต่างๆ ปรากฏขึ้นตั้งแต่ชั้นพรหมลงมาจนถึงสวรรค์ชั้นที่ 1 คือชั้นจาตุมหาราชิกา และลดระดับลงจนถึงระดับที่คงที่ไม่ลดลงไปอีก เมื่อน้ำนิ่งจึงเกิดการรวมตัวของตะกอนลอยอยู่เหนือผิวน้ำ ตะกอนที่ลอยตัวอยู่เหนือผิวน้ำนี้ มีสีเหลือง มีรสหวาน และมีกลิ่นหอมเรียกว่า จัวนดิน เมื่อพรหมลงมากินจัวนดินจึงกลายเป็นมนุษย์ ต่อมาเมื่อมนุษย์มีกิเลสมากขึ้นจัวนดินก็หมดไป อาหารหยาบเกิดขึ้นมาแทนและเป็นอาหารที่หยาบขึ้นเรื่อยๆ ร่างกายมนุษย์ก็เปลี่ยนไปเกิดเป็นเพศหญิงเพศชาย มีการเสพเมถุนจึงเกิดการสร้างที่อยู่อาศัย และมีสัตว์ต่างๆ เกิดขึ้น กิเลสมนุษย์ก็ยิ่งทวียิ่งขึ้นๆ และเพราะมนุษย์มีกิเลส โลภะ โทสะ โมหะ ทัณห์ จึงเป็นเหตุให้โลกถูกทำลายด้วยไฟบ้าง ลมบ้าง หรือน้ำบ้าง วงจรของการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของโลกและจักรวาล จะวนเวียนซ้ำไปซ้ำมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เกิด ดับ เกิด ดับ นับครั้งไม่ถ้วน
2. การจะคำนวณนับระยะเวลาการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของโลกและจักรวาล ด้วยหน่วยการนับทางคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถที่จะใช้วัดได้เพราะเป็นหน่วยที่เล็กเกินไป แต่พุทธศาสนาเป็นศาสนาเดียวในโลก ที่มีค่าที่ใช้สำหรับคำนวณอายุของโลกและจักรวาลไว้ให้ นั่นคือคำว่า “อสงไขย” ซึ่งมีค่าเท่ากับ 10^{140} และคำว่า “กัป” ซึ่งมี 4 อย่าง คือ อายุกัป อันตรกัป อสงไขยกัป และมหากัป
3. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของผู้มีปัญญาเป็นศาสนาที่ว่าด้วยเหตุและผล พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทรงสอนให้ใครเชื่ออะไรง่ายๆ ให้พิจารณาและพิสูจน์ด้วยตัวเองแล้วจึงเชื่อ ทรงให้หลักไว้ว่าอย่าเชื่อเพียงเพราะว่า 1. ได้ฟังมา 2. โบราณเล่าสืบต่อกันมา 3. คำร่ำลือ 4. เพราะตำรา 5. การเดา 6. การคาดคะเน 7. เชื่อตามที่เห็น 8. สอดคล้องกับความเชื่อเดิม 9. ผู้พูดน่าเชื่อถือ 10. เป็นครู อาจารย์ของตนเอง
4. กำเนิดมนุษย์นั้นมาจากพรหมชั้นอาภัสสราพรหม มนุษย์ในยุคแรกเกิดแบบโอปปาติกะ เกิดแล้วโตทันทีไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ ไม่มีเพศ ร่างกายมีแสงสว่างในตัว เหาะได้ มีปิตุเป็นอาหาร มีเครื่องนุ่งห่มแบบพรหม มีอายุยืนยาว ต่อมาด้วยความหอมของจัวนดินทำให้อยากลิ้มลอง

เมื่อบริโศกเข้าไปจึงทำให้รัศมีในตัวสูญสิ้นไป เหาะไม่ได้ แต่โลกในยุคแรกเป็นโลกที่ สะดวกสบายปราศจากความทุกข์ยากลำบากใดๆ จะมีทุกข์บ้างก็เพียงอาหารประณีตหมดไป แต่มีอาหารหยาบเกิดขึ้นมาทดแทน ผิวพรรณเริ่มแตกต่างกันและเกิดการดูหมิ่นเรื่อง ผิวพรรณ เกิดความแตกต่างเรื่องเพศหญิง เพศชาย ทำให้เกิดความสนใจซึ่งกันและกัน มีการสร้างที่อยู่ อาศัย มีการกักตุนอาหาร มีการเบียดเบียนกันจึงเกิดระบบการปกครอง

การปกครองในยุคแรกเป็นระบอบกษัตริย์แบบพ่อปกครองลูก โดยการคัดเลือกผู้ที่มี สติปัญญา มีรูปร่างลักษณะและกิริยาสง่างาม น่าเกรงขาม แล้วยกย่องให้เป็นกษัตริย์ ซึ่งแปลว่าผู้เป็นใหญ่ในการเกษตร

การกำเนิดสัตว์ในยุคแรก เกิดแบบโอบปาติกะ โดยมีช้างและม้าเป็นสัตว์ชนิดแรกที่เกิดขึ้นในโลกการกินเนื้อสัตว์ของมนุษย์มาจากสาเหตุที่มีมนุษย์ที่พึ่งพิงจากกรรมในนรกมาเกิด และยังมีวิบากกรรมโทสจริต เคยผูกเวรกันมาตั้งแต่เมื่อครั้งเกิดเป็นสัตว์กินสัตว์กันมาก่อน เมื่อเห็นคู่เวรคู่กรรมกับตนจึงมีจิตคิดอยากจะทำ ครั้นฆ่าแล้ว ครั้งแรกมิได้ต้องการกิน แต่เมื่อ สัตว์นั้นตายจึงลองนำไปประกอบอาหาร เมื่อได้กินก็ติดใจ และขยายความนิยมออกไป จนเข้าใจ กันผิดๆ ว่า สัตว์เกิดมาเพื่อเป็นอาหารของมนุษย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายวงจรการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาล ได้อย่าง ถูกต้อง
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายหน่วยที่ใช้วัดเวลาของจักรวาลได้ว่ามีอะไรบ้าง
3. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายหลักในการพิจารณาก่อนเชื่อ ตามแนวพุทธศาสนาได้อย่างถูก ต้อง
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายการบังเกิดขึ้นของมนุษย์ ลักษณะและสภาพความเป็นอยู่ ของมนุษย์ยุคแรก ที่มาของระบบการปกครองแรกของโลก การกำเนิดสัตว์ และการกิน เนื้อสัตว์ได้อย่างถูกต้อง

บทที่ 4

การกำเนิดจักรวาล โลก และมนุษย์

ความนำ

เรื่องการกำเนิดขึ้นของจักรวาล โลก และมนุษย์นั้น คิดว่าหลายท่านคงจะเคยทราบหรือเคยศึกษามามากแล้วทั้งนี้เป็นเพราะมีผู้ที่สนใจในเรื่องนี้อยู่เป็นจำนวนมากรวมทั้งเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจใคร่รู้ของมนุษย์มานับตั้งแต่ยุคโบราณ มนุษย์ต่างตั้งข้อสงสัยและพยายามแสวงหาคำตอบ เพื่อให้ทราบว่าจุดเริ่มต้นของสรรพสิ่งคืออะไร โลกเกิดขึ้นได้อย่างไร ตัวเรามาจากไหน ใครเป็นมนุษย์คนแรก จนกระทั่งบัดนี้มนุษย์ก็ยังไม่รู้แน่ชัดถึงความเป็นจริงของคำตอบต่างๆ ที่ตนสงสัยมาช้านาน ในบทเรียนนี้ เราจะได้ศึกษาเรื่องการกำเนิดจักรวาล โลกมนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งหลาย

ก่อนที่เราจะได้ศึกษาตรงนั้น ใคร่ขออธิบายเรื่องวงจรการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาล ตลอดจนหน่วยของเวลาที่ใช้ในการนับการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายของจักรวาลเสียก่อน เพื่อเพิ่มความเข้าใจในกรณีที่นักศึกษาพบกับคำศัพท์เหล่านี้

4.1 ความยาวนานในการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาล

จักรวาล โลก สรรพสัตว์และสรรพสิ่งทั้งหลาย มีขั้นตอนความเป็นมาที่ยาวนาน มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นๆ หากจะนับระยะเวลาในขั้นตอนการกำเนิดขึ้น ตั้งอยู่ หรือเสื่อมไปของจักรวาลและสิ่งต่างๆ นั้น เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก จะใช้การคำนวณ ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ก็สามารถคำนวณได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น คงไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทั้งหมด แต่ในทางพระพุทธศาสนามีหน่วยวัดเวลาที่ใช้ในการนับการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายของจักรวาล ซึ่งน่าสนใจใคร่ศึกษาต่อไป

4.2 หน่วยวัดเวลาของจักรวาล

จากการค้นพบของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 พระองค์ทรงพบว่าระยะเวลาในการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาลนั้นยาวนานมาก ไม่ใช่ร้อยปี ไม่ใช่พันปี ไม่ใช่แสนปี ไม่ใช่ล้านปี แต่นานกว่านั้นมาก จนต้องใช้คำว่า อสงไขย¹ (มีค่าเท่ากับ 10^{140}) เป็นตัวนับ ซึ่งคำนี้ เป็นคำที่มีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น

ดังนั้น การที่เราจะนับการกำเนิด การตั้งอยู่ และการเสื่อมสลายไปของจักรวาล ไม่สามารถที่จะนับเป็นหน่วยวัดอย่างที่ใช้กันในปัจจุบันได้ เพราะเป็นหน่วยที่เล็กเกินไป หน่วยวัดที่มีปรากฏในพระพุทธศาสนา คือ คำว่า กัป มี 4 อย่าง² ดังนี้ คือ

4.2.1 อายุกัป หมายถึง อายุขัยของสัตว์ที่เกิดในภूमินั้นๆ เช่น โลกมนุษย์เรานี้ เมื่อสมัยพุทธกาลคนส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 100 ปี ก็นับเอา 100 ปี เป็นอายุกัป ปัจจุบันอายุมนุษย์เฉลี่ย 75 ปี ก็นับเอา 75 ปี เป็นอายุกัป ในส่วนเทวภูมิ เช่น จาตุมหาราชิกามีอายุขัย 500 ปีทิพย์ ก็นับเอจำนวนดังกล่าวเป็นอายุกัป แม้ในภูมิอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน

4.2.2 อันตรกัป มีวิธีนับดังนี้ คือ เมื่อสมัยต้นกัป มนุษย์มีอายุยืนถึงอสงไขยปี ต่อมาอายุมนุษย์ค่อยลดลงตามอำนาจอกุศลกรรม ลดลงเรื่อยๆ จนถึงอายุ 10 ปี แล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกุศลกรรม จนถึงอสงไขยปี ครบเวลาไขอายุลงและไขอายุขึ้นรอบหนึ่ง เรียกระยะเวลาดังกล่าวว่าเป็น 1 อันตรกัป

4.2.3 อสงไขยกัป จำนวนเวลาของอันตรกัปที่กล่าวแล้วข้างต้น 64 อันตรกัป เรียกว่า 1 อสงไขยกัป ซึ่งมีปรากฏใน กัปปสูตร³ ว่าด้วยอสงไขย 4 แห่งกัป ซึ่งจะขอสรุปเป็นสำนวนที่เข้าใจได้ง่ายขึ้นดังนี้

1. **สังวัฏฏอสงไขยกัป** คือ ระยะเวลาเมื่อกัปเสื่อม คือขณะที่จักรวาลกำลังถูกทำลายอยู่ เป็นระยะเวลา 1 อสงไขยกัป

2. **สังวัฏฏฐาเยอสงไขยกัป** คือ ระยะเวลาเมื่อกัปอยู่ในระหว่างพินาศ คือ ระยะเวลาที่จักรวาลถูกทำลายหมดสิ้น ไม่มีอะไรเหลืออยู่เลยมีแต่ความว่างเปล่า เป็นระยะเวลา 1 อสงไขยกัป

¹ **ราชบัณฑิตยสถาน**, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์, 2546) หน้า 207.

² **ถวิล วัชรวิมล**, เราคือใคร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2530) หน้า 35.

³ **กัปปสูตร**, อังคุตตรนิกาย จตุกนิบาต, มก. เล่ม 35 ข้อ 156 หน้า 371-372.

3. **วิวัฏสงไขยกัป** คือ ระยะเวลาเมื่อกัปกลับเจริญ คือเมื่อจักรวาลถูกทำลายจนหมดไป แล้วนับเวลาที่เริ่มต้นขึ้นใหม่อีก เป็นระยะเวลา 1 อสงไขยกัป

4. **วิวัฏฏฐาเยอสงไขยกัป** คือ ระยะเวลาเมื่อกัปอยู่ในระหว่างเจริญ คือระยะเวลาที่จักรวาล เริ่มต้นขึ้นใหม่ จนตั้งขึ้นเรียบร้อยเป็นปกติตามเดิมทั่วแสนโกฏิจักรวาล มีพื้นดิน ภูเขา แม่น้ำ ต้นไม้ มหาสมุทร พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาวต่างๆ คน ลัตว์ ปราภพพร้อมขึ้นทุกอย่าง เป็นระยะเวลา 1 อสงไขยกัป

4.2.4 **มหากัป** วิวัฏจักรที่จักรวาลกำลังเสื่อม อยู่ระหว่างพินาศ กลับเจริญขึ้นอีกและอยู่ระหว่างเจริญครบ 1 รอบ เป็นเวลา 4 อสงไขยกัป เราวมเรียกเป็น 1 มหากัป ระยะเวลาในมหากัปหนึ่งๆ นั้นนานมาก ไม่สามารถกำหนดนับได้ ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอุปมาไว้ใน สาสปสูตร¹ ว่า

“ดูก่อนภิกษุ เหมือนอย่างว่า นครที่ทำด้วยเหล็กยาวโยชน์หนึ่ง กว้าง โยชน์หนึ่ง สูงโยชน์หนึ่ง เต็มด้วยเม리트พันธุ์ผักกาด มีเม리트พันธุ์ผักกาดรวมกัน เป็นกลุ่มก้อน บุรุษพึงหยิบเอาเม리트พันธุ์ผักกาดเมล็ดหนึ่งๆ ออกจากนครนั้น โดยล่องไปหนึ่งร้อยปีต่อเมล็ด เม리트พันธุ์ผักกาดกองใหญ่นั้น พึงถึงความสิ้นไป หมดไป เพราะความพยายามนี้ ยังเร็วกว่าแล ส่วนกัปหนึ่งยังไม่ถึงความสิ้นไป หมดไป กัปนานอย่างนี้แล”

อีกอุปมาหนึ่งใน ปัพพตสูตร² ว่า

“ดูก่อนภิกษุ เหมือนอย่างว่า ภูเขาหินลูกใหญ่อยาวโยชน์หนึ่ง กว้าง โยชน์หนึ่ง สูงโยชน์หนึ่ง ไม่มีช่อง ไม่มีโพรง เป็นแท่งทึบ บุรุษพึงเอาผ้าแคว้นกาลิมา แล้วขัดภูเขานั้น 100 ปีต่อครั้ง ภูเขาหินลูกใหญ่นั้น พึงถึงการหมดไป สิ้นไป ยังเร็วกว่าแล ส่วนกัปหนึ่งยังไม่ถึงการหมดไป สิ้นไป กัปนาน อย่างนี้แล”

จากความหมายของกัปแต่ละอย่าง คงจะทำให้นักศึกษาทราบวงจรการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาลว่า แต่ละขั้นตอนต้องใช้ระยะเวลานานนับไม่ถ้วน แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ ทรงอุปมาให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น แต่ความยาวนานของกัปปังยาวนานไปกว่านั้นอีก และวงจรการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไปของจักรวาลจะวนเวียนซ้ำไปซ้ำมาอย่างไม่มีสิ้นสุด เกิด ดับ เกิด ดับ นับครั้งไม่ถ้วน ควรแก่การเบื่อหน่าย คลายกำหนด เร่งปฏิบัติธรรมตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

¹ สาสปสูตร, สังยุตตนิกาย นิทานวรรค, มก. เล่ม 26 ข้อ 432 หน้า 515-516.

² ปัพพตสูตร, สังยุตตนิกาย นิทานวรรค, มก. เล่ม 26 ข้อ 430 หน้า 514.

4.3 ความเชื่อเรื่องกำเนิดโลก

4.3.1 ความเชื่อโดยทั่วไปและข้อสันนิษฐานทางวิทยาศาสตร์

มีหลายคำสอนในหลายศาสนาที่เป็นศาสนาประเภทเทวนิยม ไม่ว่าจะเป็นศาสนาของชาวอียิปต์-โบราณ ชาวซูเมเรียน และชาวบาบิโลน เมื่อกว่า 5,000 ปีก่อน เรื่อยมากระทั่ง พราหมณ์ คริสต์ อิสลาม หรือแม้แต่ศาสนาชินโตของชาวญี่ปุ่น ต่างก็มีคำสอนว่า สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะเทพเจ้าหรือพระเจ้าในศาสนาของตนเป็นผู้บันดาลให้เกิดขึ้นหรือสร้างขึ้นทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว โลก มนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งปวงล้วนเป็นผลงานของพระเจ้าทั้งสิ้น โดยแต่ละศาสนาก็มีบันทึกเรื่องราวที่พระเจ้าในศาสนาของตนสร้างสิ่งต่างๆ ไว้ในคัมภีร์ ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป

จนกระทั่งปัจจุบัน แม้โลกจะเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก มีเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เรียกว่าแทบจะทุกชั่วโม่งก็ว่าได้ และมนุษย์ก็ได้ใช้สิ่งเหล่านี้เป็นอุปกรณ์ในการค้นหาคำตอบ เพื่อพิสูจน์ความจริง จะเป็นเพราะความไม่เห็นด้วยกับคำสอนที่ตนเคยได้ยินหรือได้รับการถ่ายทอดมา หรือว่าจะเป็นเพราะต้องการที่จะหาข้อพิสูจน์มายืนยันความเชื่อทั้งหลายเหล่านั้นมีอาจทราบได้ แล้วก็ตั้งข้อสันนิษฐานไปต่างๆ นานา เป็นต้นว่า จักรวาล และโลก เกิดจากการระเบิดตัวของวัตถุที่มีมวลมหาศาลบ้าง มนุษย์พัฒนาการมาจากลิงบ้าง โดยอาศัยสิ่งต่างๆ เป็นเครื่องสนับสนุนเพื่อให้ข้อคิดเห็นของตนนั้นน่าเชื่อถือ ดูมีเหตุมีผล แต่ไม่ช้าก็มักมีผู้เสนอแนวคิดใหม่ๆ มาหักล้างแนวคิดเดิม เป็นเช่นนี้เรื่อยมา

แม้จะมีผู้พยายามเสนอทฤษฎีต่างๆ คนแล้วคนเล่า รวมทั้งพยายามพิสูจน์ด้วยวิธีการต่างๆ ครั่งแล้วครั้งเล่า แต่เรายังไม่ทราบอยู่นั่นเองว่า สิ่งที่มนุษย์สงสัยและโต้แย้งกันมายาวนานไม่มีที่สิ้นสุดนี้มีคำตอบที่ถูกต้องอย่างไร มีข้อสรุปที่ชัดเจนเช่นไร ในเมื่อเราต่างกำลังแสวงหาคำตอบด้วยกันทุกท่าน ในที่นี้จึงใคร่เสนอแนวคิดเรื่องการกำเนิดขึ้นของจักรวาล โลก มนุษย์ และสรรพสิ่ง อีกทรรคนะหนึ่งให้ศึกษาพิจารณา โดยแนวคิดนี้เป็นคำสอนที่มีปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งเป็นคัมภีร์ของชาวพุทธ และเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงแสดงมากกว่า 2,500 ปี

4.4 กำเนิดจักรวาล โลก และมนุษย์ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนา

4.4.1 ปฐมเหตุที่ทรงแสดง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสถึงเรื่องการกำเนิดจักรวาล โลก มนุษย์ และสิ่งต่างๆ ไว้ใน อักคัณณสูตร¹ พระสูตรนี้กล่าวถึงการบังเกิดขึ้นของจักรวาล โลก มนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งหลาย ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่านี้

อักคัณณสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแสดงนี้ มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะกล่าวถึงการกำเนิดของโลก และมนุษย์ ตลอดจนสรรพสิ่งโดยตรง เพียงแต่พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่สามเณร 2 รูป คือ วาเสฏฐสามเณร และภราทวาชสามเณร เพื่อจะบอกเหตุอันเป็นความเชื่อในเรื่องของวาระที่พวกพราหมณ์ยึดถือต่อกันมา เนื่องจากสามเณรทั้งสองนั้นเกิดมาจากวาระของพราหมณ์ ซึ่งในยุคนั้นนั้นถือกันว่า วาระพราหมณ์ เป็นวาระสูง จะเป็นรองก็เพียงวาระกษัตริย์เท่านั้น² แต่ทั้งสองกลับมาบวชในพระพุทธศาสนา ที่พวกพราหมณ์เรียกว่าเป็นสมณะโล้น จัดเป็นวาระที่เลวทราม เกิดจากเท้าของพราหม

พระศาสดาเมื่อทรงสดับเช่นนั้น จึงทรงชี้ให้เห็นถึงที่มาที่ไปแห่งการเรียกชื่อของวาระต่างๆ เพื่อให้สามเณรทั้งสองนั้นทราบ โดยทรงหยิบยกเอาเรื่องตั้งแต่การที่จักรวาลยังกลายเป็นน้ำเรื่อยมา จนเกิดมีการสมมติชื่อของวาระต่างๆ ขึ้น แล้วทรงสรุปว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะประเสริฐหรือเลวทราม ก็ด้วยการกำหนดจากธรรมและอธรรมที่เขาประพฤติเท่านั้น หากได้กำหนดจากสิ่งอื่นไม่ ถึงอย่างไรก็ตาม แม้พระสูตรจะได้มีจุดหมายที่จะกล่าวถึงการบังเกิดขึ้นของจักรวาล โลก มนุษย์ และสรรพสิ่งโดยตรง แต่เนื้อหาของพระสูตรก็ทำให้เราทราบว่ามนุษย์ ตลอดจนสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ที่เราต่างสงสัยและโต้เถียงกันมายาวนานนั้น มีจุดกำเนิดหรือที่มาอย่างไร

4.4.2 หลักในการพิจารณาก่อนเชื่อ

การกำเนิดขึ้นของจักรวาล โลก หรือมนุษย์ ตลอดจนสรรพสิ่งทั้งปวงนี้ เป็นคำสอนหรือความรู้ในพระพุทธศาสนาตามที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นอาจจะมีบางท่านที่เคยศึกษาแล้วอาจจะไม่เห็นด้วย หรือมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในใจ ซึ่งไม่ใช่สิ่งแปลกแต่อย่างใด การที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะรู้สึกปฏิเสธหรือต่อต้านในสิ่งที่ผิดไปจากที่ตนเคยรู้เคยได้ยินมา หรือแม้กระทั่งผิดไปจากสิ่งที่ตนเชื่อมั่นหรือคาดหวัง พระพุทธองค์ทรงทราบดีว่า

¹ อักคัณณสูตร, ทีฆนิกาย ปาฏิการวรรค, มก. เล่ม 15 ข้อ 51-72 หน้า 145-165.

² ในอินเดียจัดคนออกเป็นวาระต่างๆ 4 วาระ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ และศูทร กษัตริย์และพราหมณ์จัดว่าเป็นวาระสูง แพศย์เป็นวาระกลาง ส่วนศูทรเป็นวาระต่ำ ทั้ง 4 วาระนี้จะถูกเหยียดหยามกัน จะไม่มีการคลุกคลีกันข้ามวาระ ถ้าหากว่ามีชายหญิงใดที่มีวาระต่างกันมีความสัมพันธ์กันจนมีทารกออกมา ทารกนั้นจะเป็นที่รังเกียจของคนทั้งหลายและจะถูกเรียกว่า จันทาล.

จะต้องมีผู้ที่ไม่เชื่อหรือไม่เห็นด้วยเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็ไม่ใช่อุปสรรคเลย

พระพุทธศาสนาไม่ใช่ศาสนาที่บังคับใครให้เชื่อในคำสอน ไม่ได้สนใจว่าผู้ใดจะศรัทธาหรือไม่ แต่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของผู้มีปัญญา เป็นศาสนาที่ว่าด้วยหลักเหตุและผล สิ่งที่พระองค์ทรงแสดงนั้นเป็นเพราะทรงเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นและคำสอนที่ทรงแสดงนั้นก็ไม่ได้ให้ผู้ฟังเชื่อตามในทันที แต่ทรงให้พิจารณาไตร่ตรองและให้พิสูจน์ว่าสิ่งที่พระองค์ทรงแสดงนั้นจริงเท็จอย่างไรด้วยตัวของผู้นั้นเองสิ่งที่ทรงแสดงแก่ชนทั้งหลาย ที่บ้านกาลาม ใน กาลามสูตร¹ ว่า

“ควรแล้วท่านจะสงสัย ความสงสัยของท่านเกิดขึ้นแล้วในเหตุควรสงสัยจริง ท่านอย่าได้ถือโดยได้ฟังตามกันมา อย่าได้ถือโดยลำดับสืบๆ กันมา อย่าได้ถือโดยความตื่นว่าได้ยินอย่างนี้ๆ อย่าได้ถือโดยอ้างตำรา อย่าได้ถือโดยเหตุนึกเดาเอา อย่าได้ถือโดยนัยคือคาดคะเน อย่าได้ถือโดยความตรึกตามอาการ อย่าได้ถือโดยชอบใจว่า ต้องกันกับลัทธิของตน อย่าได้ถือโดยเชื่อว่า ผู้พูดสมควรจะเชื่อได้ อย่าได้ถือโดยความนับถือว่า สมณะผู้นี้เป็นครูของเรา เมื่อใดท่านรู้ด้วยตนเองแล้วว่า ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้ติเตียน ธรรมเหล่านี้ใครประพฤติกให้เต็มที่แล้ว เป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เป็นไปเพื่อทุกข์ ดังนี้ ท่านควรละธรรมเหล่านั้นเสีย เมื่อนั้น”

ดังนั้น เนื้อหาในเรื่องกำเนิดโลกนี้ หากมีท่านใดท่านหนึ่งอาจจะคัดค้านไม่เห็นด้วยก็คงไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะเป็นทรรคนะในพระพุทธศาสนาซึ่งไม่ปรารถนาจะให้ผู้อ่านเชื่อในทันทีเมื่อมาศึกษา แต่จะเป็นการตีถ้าได้พิสูจน์อย่างถูกวิธีและเห็นตามความเป็นจริงที่ปรากฏด้วยตัวของท่านเอง

4.4.3 การอุบัติขึ้นของจักรวาล โลก มนุษย์ และสรรพสิ่ง

ก่อนที่จะบังเกิดมนุษย์

การกำเนิดขึ้นของจักรวาล โลก และสรรพสิ่ง เริ่มจากแต่เดิมนั้นก่อนที่จะมีสรรพสิ่งเกิดขึ้น ในท้องจักรวาลไม่มีสิ่งใดๆ เลย มีเพียงอากาศที่เว้งว่างเปล่า โล่งเตียนตลอด (ในบทเรียนที่ 2 เราได้ทราบแล้วว่า อากาศ เป็นธาตุชนิดหนึ่งซึ่งมีสภาพเป็นที่ว่าง ปราศจากธาตุอื่นๆ และเป็นธาตุองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นจุดกำเนิด และมีอยู่ในทุกสรรพสิ่ง) ด้วยเหตุที่ความว่างเปล่านี้เกิดจากการที่จักรวาลเสื่อมและถูกทำลายลงด้วย ไฟ น้ำ และลม ดังนั้นเราจะศึกษาถึงรายละเอียดการที่โลกถูกทำลาย ในบทเรียนที่ 6

เนื่องจากจักรวาลและโลกนั้นกำเนิดขึ้น และถูกทำลายมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน ยังจะต้องถูกทำลาย

¹ กาลามสูตร, อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต, มก. เล่ม 34 ข้อ 505 หน้า 337-339.

และเกิดขึ้นอีกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยที่ไม่สามารถจะระบุได้ว่า จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการเริ่มต้น และสิ้นสุดนี้คือเมื่อใด การกำเนิดของโลกและสรรพสิ่งที่กล่าวถึงในบทเรียนนี้ จึงเป็นช่วงหนึ่งของวัฏจักร ที่ไม่มีที่สิ้นสุดนั้น โดยการกำเนิดที่กล่าวถึงในบทเรียนนี้ เป็นการกำเนิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ยุคจักรวาล ถูกทำลายด้วยไฟ ก่อนที่จะมาถึงการกำเนิดขึ้นนี้

หลังจากที่ยุคจักรวาลว่างเปล่าปราศจากสิ่งใดๆ เป็นเวลายาวนาน (นานจนไม่สามารถระบุระยะเวลาได้) ต่อมาจะมีฝนตกลงมาในท้องจักรวาลที่มีเพียงอากาศนั้น น้ำฝนที่ตกลงมาในระยะแรก เป็นฝนที่มีขนาดเล็กมาก จากนั้นจึงมีขนาดที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งขนาดเท่ากับลำของต้นตาล เนื่องจากฝนที่ตกขึ้นนี้ ตกลงมาอย่างต่อเนื่อง ปริมาณน้ำฝนจึงเพิ่มระดับสูงขึ้น จนกระทั่งท่วมเต็มทั่วทั้งท้องจักรวาล

การที่ฝนทรงตัวอยู่ได้นี้ เป็นเพราะมีลมมารองรับไว้เหมือนภาชนะ จึงทำให้น้ำไม่รั่วไหล กระจัดกระจาย แต่จะรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน ด้วยคุณสมบัติของลมทำให้น้ำค่อยๆ งดยุบหดลดลงจากเบื้องบน ระดับน้ำจึงลดระดับลงเรื่อยๆ เมื่อระดับน้ำลดลง ทำให้ที่ตั้งของภพต่างๆ ปรากฏขึ้น เริ่มตั้งแต่พรหมชั้นต่างๆ เรื่อยลงมาจากชั้นบนสู่ชั้นล่าง จนถึงสวรรค์ชั้นที่ 1

เมื่อระดับน้ำลดลงมาถึงระดับพื้นดิน ระดับน้ำเริ่มคงที่ไม่ลดลงไปอีก เมื่อน้ำนิ่งจึงเกิดการรวมตัวกันเป็นตะกอนลอยอยู่เหนือน้ำ ซึ่งตะกอนนี้เกิดจากการรวมตัวของธาตุหยาบ (การเกิดขึ้นของภพ พรหมและสวรรค์ เป็นการรวมตัวของธาตุละเอียด ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตามนุษย์) ตะกอนที่รวมตัว และลอยอยู่เหนือน้ำนี้ คล้ายกับการลอยของใบบัวที่อยู่น้ำคือลอยอยู่ได้โดยไม่จม มีสีเหลือง รสหวาน และมีกลิ่นหอม (เรียกว่า จัณดิน) ซึ่งต่อมาก็คือแผ่นดินที่รองรับสิ่งต่างๆ ตะกอนที่เกิดขึ้นมาก่อนเรียกว่า คีรีชะแผ่นดิน ถือว่าเป็นประธานของโลกมนุษย์

หลังจากแผ่นดินเกิดขึ้นแล้ว ก็มีต้นไม้เกิดขึ้น ต้นไม้ที่เกิดขึ้นเป็นชนิดแรกคือ ต้นบัว โดยเป็นบัวที่มีลักษณะเป็นไม้ยืนต้น และขึ้นบนแผ่นดิน ต่างจากบัวในปัจจุบันที่เป็นไม้ล้มลุกและขึ้นเฉพาะในน้ำ บัวที่เกิดขึ้นนี้จะปรากฏขึ้นทุกครั้งที่โลกกำเนิดขึ้นหลังจากที่ถูกทำลายไป ในการเกิดขึ้นของดอกบัวนี้ ในแต่ละครั้งจะออกดอกไม่เท่ากัน บางครั้งไม่มีดอก บางครั้งมีดอก การออกดอกจะมีตั้งแต่ 1 ดอก จนถึง 5 ดอก แต่จะไม่มากไปกว่านั้น จำนวนของดอกบัวที่เกิดขึ้นนี้จะบ่งบอกว่า จะมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาบังเกิดหรือไม่บังเกิดขึ้น หรือว่าบังเกิดขึ้นกี่พระองค์ในภavnัน (อย่างเช่นในภavnันของเรา มีดอกบัวปรากฏ เมื่อครั้งกำเนิดโลก 5 ดอก หมายความว่า จะมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้น 5 พระองค์) บัวนี้จึงมีชื่อว่า บัวพยากรณ์

มนุษย์ยุคแรก

หลังจากที่แผ่นดินเกิดขึ้นแล้ว มีพรหมพวกหนึ่งจุติลงมาเกิดเป็นมนุษย์ เป็นพรหมที่หมดบุญ หรือสิ้นอายุจากชั้นอาภัสสราพรหม (พรหมชั้นสุดท้าย) การเกิดมาเป็นมนุษย์ในยุคแรกนี้ เป็นการเกิดเอง โดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ เกิดแล้วก็โตเต็มวัยทันที การเกิดชนิดนี้เรียกว่า เกิดแบบโอปปาติกะ¹

มนุษย์ที่จุติมาจากชั้นอาภัสสราพรหมนี้ จะมีรูปร่างและลักษณะเหมือนขณะที่ยังเป็นพรหม คือจะไม่มีเพศ ร่างกายมีแสงสว่างเรืองรอง มีรัศมีสว่าง เหาะไปมาในอากาศได้ และมีปติเป็นอาหาร ไม่ต้องกินสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอกร่างกายเข้าไป

โลกในช่วงที่พรหมลงมาเกิดเป็นมนุษย์นี้ มีสณฐานแบนและมีจุดเชื่อมต่อกับสวรรค์ (สวรรค์ชั้น จาตุมหาราชิกา) โลกกับสวรรค์สามารถไปมาหาสู่กันได้ แต่ต่อมาจึงค่อยๆ เปลี่ยนรูปทรงและเคลื่อนตัว ห่างออกจากสวรรค์ไปตามบาปอกุศลที่มนุษย์สร้าง ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ จากโลกที่แต่เดิมมี สณฐานแบน ก็เริ่มพยุขึ้น เมื่อพยุจนได้ระดับหนึ่ง จะหดตัวเข้าเป็นทรงรี แล้วจึงกลายเป็นทรงกลมในที่สุด ซึ่งแต่ละช่วงที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงรูปทรงนี้ใช้เวลานานมาก ยุคที่โลกกลมนี้เป็นยุคที่มนุษย์มีอายุต่ำกว่า 1 แสนปี

¹ การเกิดของสิ่งมีชีวิตในภavnันต่างๆ มี 4 วิธี เรียกว่า กำเนิด 4 คือ

1. สังเสทชะกำเนิด คือ การเกิดในครรภ์ โคลง สิ่งปฏิภนต่างๆ เช่น การเกิดของจุลินทรีย์ เชื้อโรคต่างๆ
2. โอปปาติกะกำเนิด คือ การเกิดที่ไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ เมื่อเกิดแล้วก็โตเต็มวัยทันที ได้แก่ เทวดา พรหม สัตว์นรก เปรต อสุรกาย และมนุษย์ยุคแรก
3. อณฺฑชะกำเนิด คือ การเกิดในฟองไข่ เช่น พวกสัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน
4. ชลาพุชะกำเนิด คือ การเกิดในครรภ์ เช่น มนุษย์ในปัจจุบัน สัตว์ต่างๆ

อาหารในยุคแรก

มนุษย์ที่เกิดขึ้นมาชีวิตอยู่เช่นนั้นเป็นเวลายาวนาน จนกระทั่งมีมนุษย์คนหนึ่ง (มนุษย์ที่ลงมาเกิดในยุคนั้นมีเป็นจำนวนมาก ไม่ใช่คนเดียวหรือ 2 คน) เห็นดินที่มีสีล้วนสวยงาม มีกลิ่นหอม เห็นแล้วก็อยากจะหยิบขึ้นมาลองลิ้ม จึงหยิบใส่ปากเพื่อลิ้มรส เพียงแค่ดินนั้น (จวนดิน) ลิ้มรสเพียงปลายลิ้น รสดินก็แผ่ซาบซ่านไปทั่วร่างกาย มีรสเป็นที่ถูกใจของมนุษย์ผู้นั้น จึงหยิบมาบริโภคอีก มนุษย์อื่นเห็นเช่นนั้นจึงพากันเอาอย่างบ้าง และเนื่องจากจวนดินที่บริโภคเข้าไปนั้นเป็นอาหารหยาบ จึงทำให้รัศมีกายและแสงในตัวของมนุษย์หายไป ความมืดจึงบังเกิดขึ้น มนุษย์ทั้งหลายเมื่อถูกความมืดปกคลุมจึงพากันตกใจ

เมื่อความมืดบังเกิดขึ้นอยู่นั้นเอง สุริยเทพบุตรพร้อมด้วยดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยก็บังเกิดขึ้น ทำให้มีแสงสว่างเกิดขึ้นมาขับไล่ความมืด จากนั้นดวงจันทร์และดวงดาวต่างๆ ก็เกิดขึ้น ทำให้มีกลางวัน กลางคืน วัน เดือน ปี ฤดูกาลต่างๆ ปรากฏขึ้น ซึ่งแต่ละขั้นตอนใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมาก

เนื่องจากอำนาจของอาหารหยาบที่มนุษย์บริโภคเข้าไป ทำให้รัศมีกายและความสว่างหายไปแล้วยังส่งผลให้มนุษย์มีผิวพรรณที่เศร้าหมองไม่ผ่องใสสวยงามเหมือนดังเดิม แต่ความเศร้าหมองที่เกิดขึ้นในมนุษย์แต่ละคนมีไม่เท่ากัน บางคนเศร้าหมองน้อย บางคนเศร้าหมองมาก ขึ้นอยู่กับกรรมเก่าที่เคยทำมาในชาติต่างๆ และกิเลสที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เมื่อมีความแตกต่างเกิดขึ้น ทำให้มนุษย์มีความยึดมั่นและถือตัวเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายที่เคยเหาะได้หยาบลง จึงเหาะไม่ได้อีกต่อไป

และจากบาปกรรมที่เกิดขึ้นนี้ สิ่งต่างๆ จึงแปรเปลี่ยนไป จวนดินที่เคยมีรสอร่อยได้หายไป กลายเป็นกะบิดิน แต่ยังคงมีรสอร่อย และกลิ่นหอม บริโภคได้เหมือนเดิม ยิ่งมนุษย์ถูกกิเลสครอบงำเท่าไร ความประณีตของอาหารก็น้อยลงทุกที จากกะบิดิน กลายเป็นเครีอดิน และต่อมาได้กลายเป็นข้าวสาลี

ข้าวสาลีในยุคนี้ต่างจากข้าวสาลีในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นข้าวที่มีเปลือกบางคล้ายๆ เปลือกของแตงกวา จึงกินได้ทั้งเปลือก มีสีเหลืองอมขาว รสลิ้นนุ่มเมื่อเคี้ยว มีกลิ่นหอม มีคุณค่าทางอาหารครบ และมีความอร่อยอยู่ในตัว เมื่อบริโภคเข้าไปแล้วจะสามารถดับความหิวกระหาย ความเหน็ดเหนื่อยได้ ขนาดของเมล็ดประมาณ 1 คอกของมนุษย์ในยุคนี้ (คอกที่กำลังมือแล้ว) 1 เมล็ดสามารถบริโภคได้ 3-5 คน เมื่อจะบริโภคก็นำมาวางไว้บนแผ่นหินชนิดหนึ่ง ข้าวจะสุกเอง

เนื่องจากมนุษย์ยุคนั้นมีร่างกายที่ใหญ่กว่ายุคปัจจุบันมาก ข้าวสาลีจึงมีลำต้นสูงใหญ่มาก โดยสูงประมาณเท่าต้นยางนา (ยางนาสูงโดยเฉลี่ย 40 - 45 เมตร) และสูงกว่ามนุษย์ในยุคนี้ ปกติรวงข้าวจะตั้งตรง แต่ครั้นเมื่อรวงข้าวสุกก็จะโน้มลงมาจนมนุษย์สามารถเก็บได้ เมื่อเก็บแล้วก็มักจะงอกออกมาใหม่และขึ้นได้ทั่วไป

เกิดอวัยวะภายในกายมนุษย์

เพราะเหตุที่คุณภาพของอาหารที่มนุษย์บริโภคเข้าไป มีลักษณะหยาบขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เป็นเพราะกิเลสที่เพิ่มมากขึ้นของมนุษย์ทำให้อาหารที่มนุษย์บริโภคเข้าไปนั้นไม่สามารถถูกดูดซึมได้ดังเดิมเกิดมีกากอาหารขึ้นเสมือนเป็นของส่วนเกินของร่างกาย ร่างกายของมนุษย์จึงปรากฏช่องทางขับถ่าย คือ ทวารหนักและทวารเบา แต่เนื่องจากกรรมที่เคยประพฤติดีศีลข้อกาเมฆาของชาติในอดีต ส่งผลทำให้มนุษย์ มีอวัยวะเพศต่างกัน บางคนเพศหญิงปรากฏ บางคนเพศชายปรากฏ

เมื่ออวัยวะเพศปรากฏ และด้วยเหตุว่า มีเพศต่างกันเป็นเพศหญิงเพศชาย ทำให้มนุษย์เพ่งเล็งกันและกัน มีความปรารถนาในกาม มีความสนใจในเพศตรงข้าม จึงต่างเข้าหากันและเสพเมถุนธรรมต่อกัน เนื่องจากการเสพเมถุนธรรมนี้เป็นสิ่งแปลกใหม่ ทำให้มนุษย์ส่วนมากเห็นการที่หญิงชายเสพกามกันนั้นเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ จึงพากันห้ามปราม จับแยก รวมทั้งติเตียน ต่ำว่า จนกระทั่งพากันขับไล่ โดยในพระสูตรได้พรรณนาถึงอาการขับไล่ไว้ว่า

“สัตว์เหล่าใดเห็นสัตว์เหล่าอื่นกำลังเสพเมถุนกัน ก็โปรยฝุ่นลงบ้าง โปรยขี้เถ้าลงบ้าง โปรยโคลมยลงบ้าง ด้วยกล่าวว่า คนถ่อย เจ้าจงฉิบหาย คนถ่อย เจ้าจงฉิบหายดังนี้ แล้วกล่าวว่า ก็สัตว์จักกระทำความอย่างนี้แก่สัตว์อย่างไร...”¹

การสร้างที่อยู่อาศัย

เมื่อชายหญิงเหล่านั้นเสพเมถุนธรรม จึงถูกรังเกียจและขับไล่ได้เสาะแสวงหาและสร้างที่มุงบังเพื่อปกปิดในเวลาเสพเมถุนธรรม ทำให้มีการสร้างบ้านเรือนตามมา เมื่อมนุษย์ต่างก็ช่องเสพกามกัน ทำให้การเกิดแบบขลาพูชะ คือ การเกิดในมดลูก มีการตั้งครรรค์เกิดขึ้น ซึ่งถือได้ว่ามนุษย์ได้เริ่มเกิดจากครรรค์ตั้งแต่นั้น หลังจากนั้นก็ไม่มีการเกิดแบบโอปปาติกะในหมู่มนุษย์อีก

เมื่อมนุษย์สร้างบ้านเรือน มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง จึงเกียจคร้านในการออกไปแสวงหาข้าวสาลีบ่อยๆ เกิดความโลภขึ้น เมื่อออกไปเก็บข้าวสาลีนำมาทีละมากๆ นำมาสะสมไว้ ยิ่งความโลภมากเท่าไรความประณีตของอาหารก็ยิ่งน้อยลง ข้าวสาลีจึงเริ่มเสื่อมคุณภาพลงเรื่อยๆ ลำต้นมีขนาดเล็กลง ปรากฏมีเปลือกขึ้น และเมื่อเก็บไปแล้วก็ไม่งอกออกมาอีก ที่เคยขึ้นอยู่ทั่วไป ก็เริ่มลดน้อยร่อยหรอลงไปเรื่อยและหาได้ยากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของพรหมในชั้นอาภัสสรา ที่ได้เสื่อมจากอัฐภาพเดิมกลายมาเป็นมนุษย์ในยุคต้นกับ เพราะอาศัยเหตุคือจวนดิน หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง จวนดินก็เป็นวัตถุกามชั้นเลิศ ที่

¹ อคคัณณสูตร, ทีมนิกาย ปาฏิวรรค, มก. เล่ม 15 ข้อ 59 หน้า 155.

ชักชวนให้พรหมเหล่านั้นหันมาสนใจ เมื่อทดลองลื้มก็ติดใจ ถูกกิเลสถามคือความอยากที่มีอยู่ในใจแต่เดิม เข้าครอบงำ อุปมาเปรียบจวนดินได้กับ “กับดักของนายพราน” ที่คอยดักสัตว์ป่าผู้โง่เขลาให้เข้ามาติดนั่นเอง

ถึงแม้ว่าอภิสราพรหมจะเป็นมนุษย์ในยุคต้นกับ แต่อายุของมนุษย์ยุคนั้นก็ยืนยาวจนมีอาจที่จะนับได้ ซึ่งในภาษาบาลี ใช้คำว่า อสงไขยปี เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าในสมัยนั้นมีได้มีมลภาวะเช่นปัจจุบัน ดินฟ้าอากาศ ฤดูกาลต่างๆ มิได้แปรปรวน มีแต่ฤดูสบาย ไม่ต้องมีบ้านไว้คอยกันฝน ไม่ต้องมีร่มเงาไว้คอยบังแดด เครื่องนุ่งห่มนั้นก็เป็เครื่องนุ่งห่มเมื่อครั้งยังเป็นพรหม ไม่ต้องมีการประกอบภาระงาน สิ่งใดที่เป็นความยากลำบากในยุคนั้นล้วนมิได้มีเลย

โลกในยุคแรกจึงเป็นโลกที่สะดวกสบาย ปราศจากความทุกข์ยากลำบากใดๆ หากจะมีความทุกข์บ้าง ก็เป็นความทุกข์เล็กๆ น้อยๆ ที่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาขัดเซกแทน เช่น การเสื่อมจากจวนดินที่เป็นอาหาร อันประณีต กลับกลายมาเป็ต้องรับประทานกะปิดินและเครือดินตามลำดับ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อมนุษย์ในยุคนั้น ก็คือเรื่องของผิวพรรณที่มีทั้งงามและทรามควบคู่กันไป เพราะการบริโภคของพวกมนุษย์ในยุคต้นกับนั้นในสมัยที่ตนยังเป็นพรหมอยู่กับบริโภคด้วยความอยาก หาใช่เพราะความจำเป็นไม่ เพราะพรหมนั้นมีปติเป็นภักษาอยู่แล้ว อาหารอย่างอื่นจึงไม่มีความจำเป็น เมื่อมนุษย์คนใดมีความอยากมาก ก็จะบริโภคมากมาตั้งแต่สมัยที่ตนยังเป็นมนุษย์-โอปปาติกะ ธาตุหยาบที่มีล้งสมอยู่ในร่างกายก็จะมากตามไปด้วย เป็นเหตุให้ความประณีตของผิวพรรณลดลง หากมนุษย์คนใดบริโภคเพียงเพื่อต้องการแค่ให้ดำรงอติภาพได้ธาตุหยาบที่ได้จากอาหารก็จะเข้าไปในร่างกายน้อย ความประณีตของผิวพรรณจึงยังมีอยู่บ้าง ทำให้มีผิวพรรณงามกว่าพวกที่บริโภคมาก

เราอาจจะเปรียบเทียบกับการผสมสีด้าลงไปนสีขา ซึ่งถือว่าเป็นสีที่มีความบริสุทธิ์หากผสมน้อย สีขา ก็จะกลายเป็นสีเทา แต่หากผสมมากไปสีขา ก็จะกลายเป็นสีด้าไปในที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้พวกมนุษย์เหล่านั้นจึงดูหมิ่นผิวพรรณของกันและกัน

การที่กายของพรหมหมดริศมี รวมไปถึงความกล้าแข็งของกายที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเราสามารถเปรียบเทียบปรากฏการณ์เช่นนี้ได้กับวิธีการทางเคมีของนักวิทยาศาสตร์ โดยนำเอาธาตุองค์ประกอบหลายๆ ตัวไปผสมเข้ากับธาตุหลักตัวใดตัวหนึ่ง จนทำให้ธาตุนั้นเกิดปฏิกิริยาการเปลี่ยนแปลง ไปเป็นธาตุตามที่เราต้องการ นี่เป็นหลักพื้นฐานง่ายๆ ในวิชาเคมี

และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างช้าๆ ได้กับการนำน้ำเปล่าเข้าไปแช่ในช่องแช่แข็ง (freeze) น้ำที่เป็นของเหลวในตอนแรกพอเย็นมากเข้าๆ ก็จะค่อยๆ กลายเป็นวุ้น และพอถึงความเย็นระดับหนึ่ง ก็จะกลายเป็นก้อนแข็งไปในที่สุด น้ำนั้นมีได้แข็งขึ้นในทันทีทันใด ร่างกายของพวกพรหมก่อนที่จะกลายเป็นมนุษย์ในยุคต้นกับ ก็จะเปลี่ยนแปลงไปเช่นนั้น ซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลาเป็นล้านๆ ปี

ร่างกายของมนุษย์ในยุคต้นกับนั้น มีขนาดที่ใหญ่อติและแข็งแรงมาก ถ้าจะยกตัวอย่างจากใน

พระไตรปิฎก ที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธวงศ์เมื่อกล่าวถึงพระพุทธเจ้าพระองค์ต่างๆ ที่มีพระชนมายุ และขนาดของพระวรกายไม่เท่ากัน พระพุทธเจ้าบางพระองค์มีพระวรกายสูงถึง 60 ศอก

หรือถ้าจะยกตัวอย่างยุคที่ใกล้เข้ามาอีก ก็คงจะเป็นเรื่องอาวุทธยุทโธปกรณ์ของชาติต่างๆ ในสมัยก่อนที่มีขนาดใหญ่โต เช่น อาวุธในสุสานของจีนซึ่งอึ้งเต๋ แม้กระทั่งของไทยเราเองที่มีแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติซึ่งบุคคลเหล่านั้นแม้จะมีได้ดำรงอยู่ในยุคต้นกับ ก็ยังมีรูปกายที่ใหญ่โต มีพลังกำลังมหาศาลขนาดนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในยุคก่อนส่งผลมายังร่างกายของมนุษย์โดยลำดับ เมื่อสภาพแวดล้อมของธรรมชาติเลวลงกายของมนุษย์ก็ค่อยๆ เล็กลง เริ่มอ่อนแอมากขึ้น มีโรคภัยไข้เจ็บเพิ่มขึ้น แล้วเหตุที่สภาพแวดล้อมของธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปก็มีเหตุมาจากจิตใจของมนุษย์นี่เอง

เกิดระบอบการปกครองแรกของโลก

เมื่อชาวสาสิเริ่มปรากฏน้อยลง ช้างยังห่างไกลออกไปจากที่อยู่อาศัยขึ้นเรื่อยๆ จึงเริ่มมีการจับจองพื้นที่และแบ่งปันเขตแดนกัน แต่เนื่องจากมีผู้ที่อยากได้ข้าวของผู้อื่นจึงทำการลักขโมย เมื่อมีการจับได้ก็จะตัดพ้อต่อว่า ครั้นบ่อยครั้งเข้าก็มีการทำร้ายร่างกาย เกิดความเดือดร้อนขึ้น มนุษย์จึงปรึกษากัน และตกลงให้มีการตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองพวกตนขึ้นเป็นหัวหน้า

ในการคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้ปกครองนั้น มนุษย์จะเลือกผู้ที่มีสติปัญญา มีรูปร่างลักษณะและกิริยาสง่ามน่าเกรงขาม สามารถปกครองคนทั้งปวงได้ เมื่อพบผู้ใดที่มีคุณสมบัตินี้แล้ว ก็จะเลือกให้เป็นพระเจ้าแผ่นดินปกครองประเทศ ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินจะทรงวางระเบียบแบบแผน และออกกฎหมายข้อบังคับต่างๆ ให้ประชาชนปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีการจัดแบ่งปันเขตแดนต่างๆ อย่างยุติธรรม จึงทำให้ได้รับการยกย่องขึ้นเป็นกษัตริย์ ซึ่งแปลว่าผู้เป็นใหญ่ในการเกษตร ระบอบกษัตริย์จึงเป็นการปกครองระบอบแรกของมนุษยชาติ แต่กษัตริย์ในยุคนี้ ปกครองผู้ใต้ปกครองแบบพ่อปกครองลูก

แม้ว่าจะมีการเลือกกษัตริย์แล้ว แต่มนุษย์บางพวกเห็นการกระทำของมนุษย์ที่กระทำความผิด จึงพากันหลีกเลี่ยงออกจากอกุศลเหล่านั้น พากันลอยบาปอกุศลทิ้งไปจึงถูกสมมุติว่า พรหมณ์ พวกเขาพากันสร้างกระท่อมที่มุงบังด้วยใบไม้อยู่ในราวป่า ทำการเพ่งกลืนอยู่ในป่า ไม่ได้ทำมาหากินเช่นพวกมนุษย์ทั่วไป แต่แสวงหาอาหารด้วยการขอจากชนในหมู่บ้านเพื่อบริโภคในเวลาเช้าเย็น ชนเหล่านั้นเห็นเขาทำการลอยบาปอกุศล ซึ่งพวกตนก็ยังไม่สามารถทำได้ จึงยินยอมมอบอาหารให้แก่เขา เมื่อเขาได้อาหารแล้วก็กลับไปทำความเพียรเพ่งต่อ จนฉันทเกิดขึ้น พวกเขาจึงได้ถูกเรียกกสมมุติว่า ฌายิกา

พวกพรหมณ์ที่ทำการเพ่งกลืนบางพวกมิได้ทำฉันทให้บังเกิดขึ้นได้ กลับพากันเที่ยวไปรอบนิคม แล้วเขียนคัมภีร์ต่างๆ ขึ้นมา พวกเขาถูกเรียกกสมมุติว่า อัชฌายิกา คำนี้ในสมัยก่อนท่านสมมุติกันว่าเป็นคำเลว

แต่ในสมัยนี้กลับถูกสมมุติว่าเป็นคำประเสริฐ ฝ่ายมนุษย์ที่ยึดติดในเมถุนธรรมแยกกันทำงานต่างๆ เพื่อหาเลี้ยงชีพจึงถูกเรียกสมมุติว่า เวสสา คำว่า แพศย์และศูทร จึงเกิดขึ้นต่อมาภายหลัง เพราะการแยกประเภทของผู้ทำการทำงาน คือแพศย์นั้นเป็นนายหรือเจ้าของงาน แต่ศูทรกลับเป็นคนที่ทำงานให้เพื่อการรับค่าจ้าง

ต่อมาเมื่อมีสัตว์เกิดขึ้น โดยข้างกับม้าเกิดขึ้นก่อน เกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก มนุษย์ได้จับช้างและม้ามาใช้สำหรับทำการเกษตร และเป็นพาหนะในการเดินทาง แต่ก่อนที่จะนำไปใช้จะต้องนำสัตว์เหล่านั้นไปเลือกสัตว์ที่มีลักษณะดีถวายกษัตริย์ และให้กษัตริย์แบ่งปันช้างม้าให้ประชาชนนำไปใช้

กำเนิดสัตว์

เมื่อมนุษย์มีการคัดเลือกบุคคลขึ้นมาเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อปกครองพวกของตนแล้ว ทำให้สังคมสงบขึ้นอีกครั้ง เพราะแต่ละคนต่างเชื่อฟังพระเจ้าแผ่นดิน ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติระเบียบแบบแผนที่พระเจ้าแผ่นดินทรงวางไว้ แต่อย่างไรก็ตามกิเลสในตัวมนุษย์ก็ไม่ได้น้อยลงไป แต่กลับจะมีเพิ่มขึ้นทุกที ดังนั้นอาหารต่างๆ จึงทยอยลงไปเรื่อย จากที่เป็นข้าวสาลีมีรสอร่อยกินได้โดยไม่ต้องอาศัยกับข้าว ก็มีคุณค่าทางอาหารน้อยลง รสไม่โอชาเช่นเดิม แต่ก็ได้มีพืชผัก ผลไม้ต่างๆ เกิดขึ้น โดยที่ต้นไม้เหล่านี้เกิดแบบโอปปาติกะ เกิดมาแล้วโตเลย ไม่มีการงอกจากเมล็ดแล้วค่อยๆ โตขึ้น เมื่อมนุษย์เห็นก็นำมากินเป็นกับข้าว เดิมก็กินสดๆ โดยไม่มีการปรุงหรือทำให้สุกอย่างในปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อกิเลสเพิ่มมากขึ้น สัตว์ต่างๆ จึงเกิดขึ้น โดยสัตว์เหล่านี้เป็นผู้ที่เคยอยู่ในอบายภูมิของจักรวาลอื่น ซึ่งมีทั้งที่จากสัตว์นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์ดิรัจฉาน เมื่อจักรวาลที่สัตว์เหล่านี้เสวยกรรมอยู่ถูกทำลาย ซึ่งอาจจะถูกทำลายด้วย ไฟ น้ำ หรือลม ก็ตาม เนื่องจากสัตว์เหล่านี้ยังไม่หมดกรรมที่ตนจะต้องใช้ จึงถูกลมกรรมพัดจากจักรวาลที่ถูกทำลายนั้นไปบังเกิดในจักรวาลต่างๆ ที่ยังไม่ถูกทำลาย และไปบังเกิดในภพภูมิต่างๆ ตามกรรมของตนตามที่ตนเคยเป็นในจักรวาลเดิม สัตว์ใดมีกรรมที่จะต้องมาเป็นสัตว์ก็มาบังเกิดเป็นสัตว์ในจักรวาลที่ไปบังเกิดใหม่นั้น

สัตว์ในยุคแรกก็เช่นเดียวกับมนุษย์และพืชทั้งหลาย คือเกิดแบบโอปปาติกะ เกิดแล้วโตเต็มวัยทันที ไม่ต้องอาศัยพ่อแม่เป็นที่เกิด การจะเกิดเป็นสัตว์อะไรนั้นขึ้นอยู่กับวิบากกรรมที่มี โลกะ โทสะ โมหะ ปรุงแต่งซึ่งโดยปกติของสัตว์ดิรัจฉานนั้น จะมีโมหะเป็นหลัก ถ้าหากว่ามีโทสะผสมมากมีโลสะเพียงเล็กน้อย ก็จะเกิดเป็นสัตว์กินเนื้อ ถ้ามีโลสะมากมีโทสะเพียงเล็กน้อย ก็จะเกิดเป็นสัตว์กินพืช และถ้าหากมีทั้งโทสะและโลสะก็จะเกิดเป็นสัตว์ที่กินทั้งพืชทั้งเนื้อ

สัดส่วนของ โลกะ โทสะ โมหะ ส่งผลทำให้เป็นสัตว์ต่างๆ หลากหลายกันไปนั้น เพื่อให้เข้าใจง่ายจะขอเปรียบเทียบกับกรรมผลสี่ ปกติเมล็ดมีอยู่ 3 สี คือ สีแดง สีส้ม สีเหลือง เมื่อนำมาผสมกันเข้าแล้ว

หากว่ามีการเปลี่ยนสัดส่วนของสี ไม่ว่าจะเป็นสีใดก็ตาม ย่อมทำให้สีที่ได้ออกมาแตกต่างกันไปได้อย่างหลากหลาย เช่นเดียวกันเพราะสัดส่วนของ โลหะ โทสะ โมหะ แตกต่างกัน จึงทำให้มีสัตว์ต่างๆ เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย

สัตว์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกก่อนสัตว์ชนิดอื่นทุกชนิด คือ ช้างและม้า ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ชั้นสูง โดยเกิดมาแบบโอปปาติกะ จากนั้นสัตว์ต่างๆ จึงเกิดตามมา สัตว์ที่เกิดมานี้ล้วนเกิดแบบโอปปาติกะทั้งสิ้น แต่จะมีเพศมาด้วย ถ้ามีกรรมกาเมหิตตมาก็จะมาเป็นสัตว์เพศเมีย ถ้าไม่มีกรรมหรือใช้กรรมกาเมหิตตแล้วก็จะเกิดเป็นสัตว์เพศผู้ เมื่อสัตว์ต่างเพศมาเจอกันจึงดึงดูดเข้าหากัน และสืบพันธุ์ จึงทำให้มีการเกิดแบบอันทชชะ คือ เกิดในฟองไข่เกิดขึ้น สัตว์ที่เกิดจากฟองไข่จึงยังเกิดขึ้นตั้งแต่นั้นมา

ต่อจากนั้นสัตว์ที่มาก็เกิดก็เริ่มมีสัตว์ขนาดเล็กเกิดจากเริ่มแรกที่สัตว์ชั้นสูงคือช้างกับม้าเกิดขึ้นก่อนมาเป็นสัตว์ชนิดอื่น เช่น เป็นโค กระบือ เสือ เก้ง กวาง หมู สุนัข แมว เป็ด ไก่ ฯลฯ การเกิดของสัตว์แต่ละชนิดมาเกิดคราวละเป็นจำนวนมาก ไม่ได้เกิดเป็นคู่เฉพาะตัวที่เป็นพ่อและแม่แต่อย่างใด และในที่สุดเมื่อกิเลสในตัวมนุษย์มากยิ่งขึ้น สัตว์จำพวก มด ปลวก ยุง แมลงต่างๆ จึงเกิดขึ้น

ต่อมาสัตว์เหล่านั้นกลายพันธุ์เปลี่ยนแปลงไปต่างๆ นานา ทั้งนี้เป็นเพราะกิเลสของมนุษย์ และกรรมของสัตว์นั้น ครั้นมาถึงช่วงที่มนุษย์มีอายุสั้น คือมีอายุขัยเพียง 10 ปี มีขนาดร่างกายเล็ก สัตว์ที่มากเกิดในยุคนี้จะมีขนาดโตขึ้น จนมีขนาดใหญ่มาก อย่างเช่นกิ้งก่าตัวเล็กก็จะกลายเป็นกิ้งก่าขนาดใหญ่ ซึ่งสัตว์ที่เกิดในช่วงนี้ไม่ได้เกิดแบบโอปปาติกะ แต่เกิดโดยการสืบพันธุ์ของพ่อแม่ มีความดุร้ายมากขึ้นตามลำดับ

มนุษย์เริ่มกินเนื้อสัตว์

สาเหตุที่มนุษย์เริ่มกินเนื้อสัตว์ เนื่องจากมีสัตว์นรกที่พ้นกรรมมาเกิดเป็นมนุษย์ แต่ยังมีวิบากติดตัวเป็นวิบากที่เป็นประเภทโทสะจริต เคยผูกเวรกัน เนื่องจากเคยเป็นสัตว์ที่กินกันมาก่อน เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์จึงผูกเวรกัน ครั้นเห็นสัตว์ที่เป็นคู่กรรมคู่เวรกับตน ก็ทำให้มีความคิดที่อยากจะฆ่า อยากจะทำร้าย โดยการฆ่าในช่วงแรกจะฆ่าด้วยก้อนอิฐ ก้อนหิน หรือท่อนไม้

ตอนแรกที่ทำนั้น ไม่ได้คิดจะเอามาทำเป็นอาหารเพียงแค่คิดอยากจะฆ่า แต่เมื่อเห็นสัตว์นั้นตายแล้ว จึงลองนำมาประกอบเป็นอาหาร เมื่อกินเข้าไปก็ถูกปากติดใจ ติดในรสอยากกินอีก จึงลงมือฆ่าเพื่อนำมาเป็นอาหาร ระยะแรกจะกินเพียงคนเดียว ต่อมาจึงแจกจ่ายในครอบครัว จากนั้นจึงขยายวงกว้างไปอย่างแพร่หลาย จึงกินเนื้อสัตว์กันเรื่อยมา

ครั้นเมื่ออยากจะกินอย่างอื่นบ้าง จึงนำสัตว์ที่ฆ่าได้ไปแลกกับสิ่งอื่น เช่น ข้าว พืชผักต่างๆ เมื่อคนเหล่านั้นกินเนื้อสัตว์เข้าไปก็ติดใจ เมื่อการกินเนื้อสัตว์เป็นที่นิยม ทำให้มีความคิดความเข้าใจกันว่า

สัตว์เกิดมาสำหรับเป็นอาหารของมนุษย์ทำให้เกิดการค้าขายแลกเปลี่ยนขึ้นในตอนเริ่มต้นมนุษย์แลกเปลี่ยนสิ่งของกับสิ่งของระหว่างกัน ครั้นเมื่อมีการสมมุติให้มีเงินและทองเป็นสื่อกลางจึงเริ่มมีการซื้อขายกันด้วยเงินและทองเกิดขึ้น

ที่กล่าวถึงเกี่ยวกับวิวัฒนาการต่างๆ ของมนุษย์นี้กล่าวถึงเฉพาะการเกิดบนโลกที่เราอาศัยอยู่ซึ่งเรียกกันว่า ชมพูทวีป นอกจากโลกที่เราอยู่ ยังมีมนุษย์เกิดในโลกหรือทวีปอื่นอีก 3 ทวีป คืออุตตรกรุทวีป ปุพพิเทหทวีป และอปร์โคยานทวีป แต่เดิมนั้น อายุขัยของมนุษย์ที่อยู่ในทุกทวีปจะยาวนานมากยาวเป็นอสงไขยปีดังที่กล่าวแล้ว ครั้นเมื่อกิเลสในตัวมนุษย์มากขึ้น ทำให้สิ่งแวดล้อมในโลกเลวร้ายลง ทั้งนี้เพราะบุญที่จะมารองรับมนุษย์น้อยลง ประกอบกับเกิดจากการกระทำของมนุษย์เอง ทำให้อายุมนุษย์สั้นลงตามลำดับ

มนุษย์ในอุตตรกรุทวีป อายุขัยจะลดลงจนถึง 1,000 ปี แล้วจะคงที่ มนุษย์ที่อยู่ในปุพพิเทหทวีป อายุขัยลดลงจนถึง 700 ปี แล้วคงที่ และมนุษย์ที่อยู่ในอปร์โคยานทวีป อายุขัยจะลดลงเหลือ 500 ปี แล้วคงที่ ส่วนมนุษย์ในชมพูทวีปจะมีอายุลดลงไปถึง 10 ปี แล้วอายุจึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งอสงไขยปีแล้วก็ลดลงไปอีก เป็นเช่นนี้เรื่อยไป

ในแต่ละจักรวาลจะมีทวีป 4 ทวีปนี้เหมือนกันทุกจักรวาล และในทวีปต่างๆ ที่อยู่ในจักรวาลทั้งหลายก็จะมีอายุขัยเช่นนี้ มนุษย์ในทวีปทั้ง 3 คือ อุตตรกรุทวีป ปุพพิเทหทวีป และอปร์โคยานทวีป จะมีศีล 5 เป็นปกติ ทุกคนจึงมีชีวิตที่สงบสุข แต่อย่างไรก็ตาม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาบังเกิดขึ้นเฉพาะในชมพูทวีปเท่านั้น

สรุป

การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตั้งแต่สมัยที่กัปบังเกิดขึ้น พรหมลงมากินจวนดินจนกลายเป็นมนุษย์ ในยุคต้นกัป จนกลายเป็นสภาพความเป็นอยู่ของตนมาเป็นเช่นปัจจุบันนี้ ล้วนมีเหตุอันเกิดขึ้นมาจากจิตใจของมนุษย์เอง แม้ว่าวิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามนุษย์มีต้นกำเนิดมาจากอะไร แต่พระพุทธศาสนา ก็มีคำสอนที่บอกเอาไว้ว่า มนุษย์นั้นมิได้เกิดมาจากสัตว์เดรัจฉานอย่างที่นักวิทยาศาสตร์คิดกัน

ความรู้ในวิทยาศาสตร์ หรือศาสตร์ในแขนงต่างๆ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความรู้ในพระพุทธศาสนาแล้ว เป็นเพียงแค่ก้อนเมฆที่ลอยลอยอยู่บนท้องฟ้าเท่านั้น เพราะความรู้ในพระพุทธศาสนาครอบคลุมความรู้ทั้งหมด แม้แต่อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ผู้คิดค้นทฤษฎีสัมพัทธภาพ ยังแสดงความเห็นต่อศาสนาพุทธว่า

“ศาสนาในอนาคตจะเป็นศาสนาแห่งสากลจักรวาล เป็นศาสนาที่ข้ามพ้นความเชื่อที่เป็นตัวเป็นตนของพระเจ้า และหลีกเลี่ยงความเชื่อที่ศรัทธาแบบหัวรุนแรงโดยไม่พิสูจน์ และเรื่องความลึกลับของพระเจ้ากับโลกมนุษย์ แต่จะเป็นศาสนาที่ครอบคลุมทั้งเรื่องธรรมชาติและจิตวิญญาณ โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้ลึกทางศาสนาที่มาจากประสบการณ์ที่ได้ประสบกับสรรพสิ่ง ทั้งจากธรรมชาติและจิตวิญญาณ ด้วยนัยความหมายที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งพระพุทธศาสนาสามารถให้คำตอบในสิ่งที่พรรณนามา ดังกล่าว ถ้าจะมีศาสนาใดที่รองรับได้กับความต้องการของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ศาสนานั้นก็คือพระพุทธศาสนา”¹

การที่พระพุทธองค์ตรัสเรื่องถึงการเกิดขึ้นของจักรวาล โลก มนุษย์ ตลอดจนสรรพสิ่งนี้ เป็นเพราะเพื่อแสดงการเกิดขึ้นของพราหมณ์ และวรรณะต่างๆ ให้สามเณรวาสุเถระและสามเณรภารทวาชะ เกิดความอาจหาญว่าเริงภาคภูมิใจ ที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาตามที่กล่าวในข้างต้น มิได้มีพระประสงค์ที่จะแสดงการเกิดของสรรพสิ่งแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะทรงเห็นว่า ความรู้เรื่องโลกไม่ได้ทำให้ผู้ใดล่วงพ้นจากทุกข์เลย

ดังนั้น เมื่อมีผู้ถามพระพุทธองค์ก็ได้ทรงตอบ ซึ่งบางครั้งถึงกับมีพระภิกษุรูปหนึ่งมาขู่ว่า ถ้าพระองค์ไม่ทรงตอบว่าโลกเกิดขึ้นได้อย่างไร จะลาสิกขา พระองค์ก็ไม่ทรงตอบ เพราะทรงเห็นว่าไม่เกิดประโยชน์กับภิกษุนั้นแต่อย่างใด เพราะการที่พระพุทธองค์ทรงสร้างบารมีเพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

¹ “The religion of the future will be a cosmic religion. It should transcend a personal god and avoid dogmas and theology. Covering both the natural and the spiritual, it should be based on a religious sense arising from the experience of all things, natural and spiritual, as a meaningful unity. Buddhism answers this description. If there is any religion that would cope with modern scientific needs, it would be Buddhism.”

(May 19th, 1939, Albert Einstein’s speech on “Science and Religion” in Princeton, New Jersey, U.S.A.)

นั่น มิได้ปรารถนาเพียงเพื่อรู้ถึงสิ่งต่างๆ แต่อย่างใด แต่ทรงปรารถนาที่จะยกสรรพสัตว์ให้พ้นจากห้วงทะเลแห่งความทุกข์ ด้วยเหตุนี้เองการที่พระพุทธองค์จะแสดงสิ่งใดก็ตาม ทรงเล็งเห็นแล้วว่าเป็นประโยชน์

ดังนั้น การที่ทุกท่านได้มาศึกษาจักรวาลวิทยานี้ หากศึกษาเพียงเพื่อรู้ย่อมไม่เกิดประโยชน์อันใดเลย ช้ำยังเป็นการผิดพุทธประสงค์ แต่ถ้าศึกษาแล้วเกิดความเบื่อหน่าย เห็นทุกข์ภัยในวัฏสงสาร ซึ่งไม่มีอะไรใหม่ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นก็ของเดิมที่เกิดวนเวียนไปมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อเห็นเช่นนี้ก็ควรที่จะแสวงหาทางที่จะไม่ต้องกลับมาเวียนวุ่นวายตายเกิดอีก ซึ่งจะเป็นการได้ประโยชน์จากการศึกษาวิชานี้มากกว่า

กิจกรรม

หลังจากนักศึกษาได้ศึกษา บทที่ 4 การกำเนิดโลกและมนุษย์ จบโดยสมบูรณ์แล้ว
โปรดทำแบบประเมินตนเองหลังเรียนบทที่ 4 และกิจกรรม 4.1 ในแบบฝึกปฏิบัติบทที่ 4
แล้วจึงศึกษาบทที่ 5 ต่อไป

